

HE 108/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi huumausainelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi huumausainelakia. Huumausaineiden määrittelyä ja huumausaineiden lähtöaineiden valvontaa koskevia Euroopan unionin säännöksiä, joihin laissa viitataan, on kumottu ja laissa viitattaisiin niiden tilalle säädettyihin uusiin säännöksiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 23 päivänä marraskuuta 2018.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Huumausaineiden määrittely

Kansainvälinen huumausainepolitiikka perustuu valtiosopimuksiin, joiden mukaan myös Suomi on sitoutunut ottamaan sopimusosapuolten kesken sovittuja aineita ja valmisteita huumausainevalvontaan.

Kun aine on määritelty huumausaineeksi, sen tuotanto, valmistus, tuonti Suomen alueelle, vienti Suomen alueelta, kuljetus, kauttakuljetus, jakelu, kauppa, käsittely, hallussapito ja käyttö on huumausainelain (373/2008) 5 §:n yleiskiellon mukaan kielletty. Kiellon rikkominen on säädetty rangaistavaksi rikoslain (39/1889) 50 luvussa. Kiellosta voidaan poiketa lääkinnällisissä, tutkimuksellisissa ja valvonnallisissa tarkoituksissa.

Huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 kohdan a ja b alakohdan mukaan huumausaineiksi määritellään Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen (SopS 43/1965 ja SopS 42/1975) ja vuoden 1971 psykotrooppisia aineita koskevan yleissopimuksen (SopS 60/1976) mukaisesti sopimusten listoihin kuuluvat aineet ja valmisteet. Sopimusten listoja täydennetään arviointien perusteella muutaman vuoden välein YK:n huumausainetoimikunnan kokouksissa ja yhden aineen luokittelu huumausaineeksi kestää useita vuosia.

YK:n toimesta huumausaineiksi määritellyt aineet ja valmisteet on huumausainelain 3 §:n 2 momentissa säädetyn asetuksenantovaltuuden nojalla lueteltu huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista annetun valtioneuvoston asetuksen (543/2008) liitteissä I ja II.

Tämän lisäksi Euroopan unionissa (EU) on katsottu, että uusia synteettisiä huumausaineita tulee ottaa YK:n päätöksentekoa nopeammin huumausainevalvontaan. Huumausaineiksi määritellään huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdan mukaan myös sellaiset aineet, joiden valvontaan ottamisesta on päätetty uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta annetun neuvoston päätöksen 2005/387/YOS mukaisesti.

Neuvoston päätöksen mukaisesti jäsenvaltiot ilmoittavat havaitsemistaan uusista psykoaktiivisista aineista Euroopan unionin viranomaisille ja toisille jäsenvaltioille erityisessä varhaisen vaiheen varoitusjärjestelmässä (Early warning system; EWS). Uuden psykoaktiivisen aineen laajan riskinarvioinnin perusteella neuvosto voi päättää aineen ottamisesta huumausainevalvontaan, jonka jälkeen jäsenvaltioiden tulee toteuttaa päätös asetetussa määräajassa omassa lainsäädännössään.

EU:n toimesta huumausaineiksi määritellyt aineet ja valmisteet on lueteltu huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä III.

YK:n ja EU:n yhteistyöhön perustuvien järjestelmien lisäksi Suomi on päättänyt määritellä uusia aineita huumausaineeksi myös kansallisin päätöksin.

Suomessa huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa on erikseen määritelty huumausaineiksi kat-kasvi, meskaliinia sisältävät kaktukset ja psilosybe-sienet.

Vuonna 2011 voimaan tulleella huumausainelain 3 §:n muutoksella (322/2011) säädettiin lisäksi menettelystä, jolla huumausaineiksi voidaan valtioneuvoston asetuksella määritellä sel-

laisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka ovat terveydelle vaarallisia ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten neuvoston päätöksen 2005/387/YOS mukaisesti tai jotka ovat farmakologisilta ominaisuuksiltaan huumausaineeksi rinnastettavissa olevia lääkeaineita. Lain 3 a ja 3 b §:ssä säädetään kyseessä olevien aineiden ominaisuuksien arvioinnista ja sen mahdollisuuden huomioon ottamisesta, että aineella olisi teollista käyttöä.

Kansallisen päätöksenteon tarpeellisuutta perusteltiin uusien huumaavien aineiden eli niin sanottujen muuntohuumeiden tuotekehittelyn nopeudella ja kansainvälisen yhteistyön hitaudella. Vuoden 2011 jälkeen valtioneuvoston asetuksella on määritelty kansallisella päätöksellä huumausaineiksi yhteensä 63 ainetta.

Kansallisesti huumausaineiksi määritellyt aineet ja valmisteet on lueteltu huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä IV.

Vuonna 2014 huumausainelakia muutettiin siten, että uusia psykoaktiivisia aineita voidaan määritellä myös kuluttajamarkkinoilta kielletyiksi psykoaktiivisiksi aineiksi, joiden valmistus, maahantuonti, varastointi, myynnissä pitäminen ja luovuttaminen on kielletty. Kuluttajamarkkinoilta kielletyt psykoaktiiviset aineet on lueteltu huumausainelain 3 §:n 3 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista.

Huumausaineiden lähtöaineiden valvonta

Huumausaineiden lähtöaineiden valvonnasta säädetään EU:n lainsäädännössä, jonka perustana on YK:n vuonna 1988 tehty huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehty yleissopimus (SopS 44/1994).

Euroopan parlamentin ja neuvoston huumausaineiden lähtöaineista 11 päivänä helmikuuta 2004 antaman asetuksen (EY) N:o 273/2004, jäljempänä *sisäkaupan lähtöaineasetus*, tarkoituksena on valvoa huumausaineiden lähtöaineiden kauppaa yhdenmukaisesti koko EU:n alueella ja estää näiden aineiden kulkeutuminen laittomaan valmistukseen.

Neuvoston yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä 22 päivänä joulukuuta 2004 antaman asetuksen (EY) N:o 111/2005, jäljempänä *ulkokaupan lähtöaineasetus*, tavoitteena on estää huumausaineiden lähtöaineiden kulkeutuminen laittomaan valmistukseen EU:n ja kolmansien maiden välisessä kaupassa. Ulkokaupan lähtöaineasetuksella valvottavat aineet on määritelty ja luokiteltu samalla tavalla kuin sisäkaupan lähtöaineasetuksessa. Myös muita kuin luokiteltuja aineita koskevat säännökset ovat yhtenevät sisäkaupan lähtöaineasetuksen vastaavien säännösten kanssa.

Sisä- ja ulkokaupan lähtöaineasetuksissa edellytetään jäsenvaltioiden säätävän kansallisessa lainsäädännössään tarvittavista toimenpiteistä, jotta toimivaltaiset viranomaiset voivat suorittaa valvonta- ja seurantatehtävänsä. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa tietojensaanti kaikista luokiteltujen aineiden tilauksista ja niitä koskevista toimista sekä pääsy toimijoiden liike-tiloihin todisteiden hankkimiseksi sääntöjenvastaisuuksista. Asetusten mukaan jäsenvaltioiden on myös annettava säännökset asetusten rikkomisen seuraamuksista.

Huumausaineiden lähtöaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 273/2004 ja yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 111/2005 täytäntöönpanosäännöistä on lisäksi annettu komission asetus (EY) N:o 1277/2005, jäljempänä *lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetus*.

HE 108/2018 vp

Sisäkaupan lähtöaineasetus, ulkokaupan lähtöaineasetus ja lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetus on määritelty huumausainelain 3 §:n 1 momentin 2–4 kohdassa. Asetuksiin viitataan huumausainelain 2, 3, 33, 34, 38, 42, 46, 47 ja 49 §:ssä.

Muutokset Euroopan unionin oikeudessa

Uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta tehty neuvoston päätös 2005/387/YOS, johon huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa viitataan, on vuoden 2017 lopussa kumottu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2017/2103 neuvoston puitepäätöksen 2004/757/YOS muuttamisesta uusien psykoaktiivisten aineiden sisällyttämiseksi huumausaineen määritelmään ja neuvoston päätöksen 2005/387/YOS kumoamisesta.

Mainitun direktiivin mukaan EU:n tasolla määriteltyjä huumausaineita koskee jatkossa neuvoston puitepäätös 2004/757/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla direktiivillä.

Tämän lisäksi huumausainelain 3 §:n 3 momentissa viitataan kumottuun neuvoston päätökseen. Kuluttajamarkkinoilta kielletyiksi psykoaktiivisiksi aineiksi voidaan säännöksen mukaan määritellä aine, joka on ilmoitettu mainitussa neuvoston päätöksessä tarkoitettuun valvontaan, mutta jota ei kuitenkaan ole EU:n tasolla määritelty huumausaineeksi.

Uusia psykoaktiivisia aineita koskeva ilmoitusmenettely perustuu EU:n tasolla jatkossa mainitun neuvoston päätöksen 2005/387/YOS kumoamisen jälkeen Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1920/2006, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen (EY) N:o 1920/2006 muuttamisesta uusia psykoaktiivisia aineita koskevan tiedonvaihdon, varhaisen varoituksen järjestelmän ja riskinarviointimenettelyn osalta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/2101. Kyseiset lainsäädäntöehdotukset on lähetetty eduskunnalle U-kirjelmissä U 77/2013 vp, U 78/2013 vp, UJ 6/2015 vp ja UJ 24/2016 vp.

Mainitut huumausainelain viittaukset tulee siis muuttaa uusia säännöksiä vastaaviksi.

Sisäkaupan lähtöaineasetusta ja ulkokaupan lähtöaineasetusta täydentämään on vuonna 2015 säädetty uusi huumausaineiden lähtöaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 273/2004 ja unionin ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 111/2005 täydentämisestä sekä komission asetuksen (EY) N:o 1277/2005 kumoamisesta annettu komission delegoitu asetus (EU) 2015/1011, jäljempänä *komission delegoitu asetus*.

Tällä asetuksella kumottiin siis lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetus ja siinä säädetään muun muassa huumausaineiden lähtöaineita koskevaa kauppaa koskevien lupien ja rekisteröintien myöntämisen edellytyksistä.

Samalla säädettiin huumausaineiden lähtöaineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 273/2004 ja unionin ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 111/2005 koskevista säännöistä annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 2015/1013, jäljempänä *komission täytäntöönpanoasetus*.

Tässä asetuksessa säädetään muun muassa lupien ja rekisteröintien myöntämiseen liittyvät menettelysäännöt. Kyseiset lähtöaineiden valvontaa koskevat lainsäädäntöehdotukset on lähetetty eduskunnalle U-kirjelmissä U 65/2012 vp ja U 66/2012 vp.

Kumottuun lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetukseen on viitattu huumausainelain 2, 3, 33, 34 ja 42 §:ssä. Vaikka komission delegoitua asetusta ja komission täytäntöönpanoasetusta sovelletaan joka tapauksessa automaattisesti, viittaukset tulee muuttaa uusia säännöksiä vastaviksi.

2 Ehdotetut muutokset

Edellä mainitut huumausaineiden määrittelyä ja huumausaineiden lähtöaineiden valvontaa koskevat Euroopan unionin säännökset, joihin huumausainelaisissa viitataan, on kumottu ja laissa ehdotetaan viitattavaksi niiden tilalle säädettyihin uusiin säännöksiin seuraavasti:

2 §. *Soveltamisala.* Pykälässä oleva viittaus kumottuun lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetukseen muutettaisiin viittaukseksi lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksiin.

3 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momentin 4 kohdasta poistettaisiin viittaus kumottuun lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetukseen. Kohdassa viitattaisiin edellä mainittuihin komission delegoituihin asetukseen ja komission täytäntöönpanoasetukseen ja ne määriteltäisiin lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksiksi.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa viitattaisiin neuvoston puitepäätökseen 2004/757/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston puitepäätöksen 2004/757/YOS muuttamisesta uusien psykoaktiivisten aineiden sisällyttämiseksi huumausaineen määritelmään ja neuvoston päätöksen 2005/387/YOS kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2017/2103.

Lisäksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan nyt viitattavaksi mainittuun Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1920/2006, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen (EY) N:o 1920/2006 muuttamisesta uusia psykoaktiivisia aineita koskevan tiedonvaihdon, varhaisen varoituksen järjestelmän ja riskinarviointimenettelyn osalta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/2101. Kuluttajamarkkinoilta kielletyksi psykoaktiiviseksi aineeksi voitaisiin siten määritellä aine, joka on ilmoitettu EU:n tasolla mainitussa asetuksessa tarkoitettuun valvontaan, mutta jota ei kuitenkaan ole EU:n tasolla määritelty huumausaineeksi.

33 §. *Sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksista johtuvat toimijoiden velvollisuudet.* Pykälässä oleva viittaus kumottuun lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetukseen muutettaisiin viittaukseksi lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksiin.

34 §. *Lupa- ja valvontaviranomaiset.* Pykälässä oleva viittaus kumottuun lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetukseen muutettaisiin viittaukseksi lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksiin.

42 §. *Poliisi sekä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset toimivaltaisina viranomaisina.* Pykälässä olevat viittaukset lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetukseen poistettaisiin. Poistettavat viittaukset ovat koskeneet lähtöaineasetusten valvontaa 42 §:n mukaan joka tapauksessa hoitavien viranomaisten, erityisesti poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisten, toimivaltaa.

52 §. *Täydentävät säännökset.* Pykälässä säädetään nykyisin siitä, että voimassa olevassa 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa tarkoitettulla tavalla neuvoston päätöksen 2005/387/YOS mukaisesti valvontaan otettuihin aineisiin rinnastetaan sitä edeltäneen uusista synteettisistä huumausaineista hyväksytyyn yhteisen toiminnan 97/396/YOS nojalla tehtyjen neuvoston pää-

tösten mukaisesti valvontaan otettaviksi päätetyt aineet. Ehdotuksen mukaan näiden molempien menettelyjen mukaisesti huumausaineiksi määritellyt aineet olisivat tässä esityksessä mainittujen muutosten jälkeen edelleen 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja huumausaineita ja ne säilytettäisiin siten edelleen myös huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

3 Esityksen vaikutukset

Ehdotus sisältää vain jo säädetyistä EU:n huumausaineita ja huumausaineiden lähtöaineita koskevista uusista säännöksistä johtuvien viittausten muutoksia, joten sillä ei ole itsenäisiä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia tai vaikutuksia viranomaisten toimintaan.

Kuten jaksossa 1 on todettu, kyseiset EU:n säännösmuutosehdotukset on vuonna 2012 ja 2013 lähetty eduskunnalle U-kirjelminä. Fimea on lausunnossaan huomauttanut, että toimivaltaisen viranomaisen mainittuihin säännöksiin liittyvät työtehtävät ovat nyt lisääntyneet kolminkertaisiksi vuoteen 2013 verrattuna.

4 Asian valmistelu

Lakiehdotus on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä ja käsitelty sosiaali- ja terveysministeriön johtamassa huumausainepoliittisessa koordinaatioryhmässä. Ryhmässä ovat edustettuina sisäministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, valtiovarainministeriö, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Valtakunnansyyttäjänvirasto, Tulli ja Opetushallitus.

Esityksestä on myös pyydetty ja saatu lausunnot sisäministeriöltä, oikeusministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimeasta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta, Valtakunnansyyttäjänvirastosta, Tullilta ja Opetushallitukselta. Esitystä on täsmennetty oikeusministeriöltä saadun lausunnon johdosta. Muutoin esitystä on puollettu eikä siihen ole ollut lausunnoissa huomautettavaa.

5 Voimaantulo

EU:n tasolla tapahtuvia huumausaineiden määrittelyjä koskevia säännöksiä sovelletaan 23 päivästä marraskuuta 2018. Laki on siten tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään samana päivänä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

huumausainelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huumausainelain (373/2008) 2, 3 ja 33 §, 34 §:n 2 momentti, 42 ja 52 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 3 §, 34 §:n 2 momentti ja 42 § laissa 1127/2014, seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden valvontaan. Lakia sovelletaan myös huumausaineiden lähtöaineiden valvontaan sen lisäksi, mitä lähtöaineiden valvonnasta säädetään 3 §:n 2 kohdassa mainitussa sisäkaupan lähtöaineasetuksessa, 3 kohdassa mainitussa ulkokaupan lähtöaineasetuksessa ja 4 kohdassa mainituissa lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksissa.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *huumausaineyleissopimuksilla*:

a) New Yorkissa 30 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyä vuoden 1961 huumausaineyleissopimusta (SopS 43/1965) muutettuna Genevessä 25 päivänä maaliskuuta 1972 tehdyllä vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen muuttamista koskevalla pöytäkirjalla (SopS 42/1975) (*vuoden 1961 huumausaineyleissopimus*);

b) Wienissä 21 päivänä helmikuuta 1971 tehtyä psykotrooppisia aineita koskevaa yleissopimusta (SopS 60/1976) (*psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1971 yleissopimus*); sekä

c) Wienissä 20 päivänä joulukuuta 1988 huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittonta kauppaa vastaan tehtyä Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta (SopS 44/1994) (*huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1988 yleissopimus*);

2) *sisäkaupan lähtöaineasetuksella* huumausaineiden lähtöaineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 273/2004;

3) *ulkokaupan lähtöaineasetuksella* unionin ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 111/2005;

4) *lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksilla*

a) huumausaineiden lähtöaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 273/2004 ja unionin ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 111/2005 täydentämisestä sekä komission asetuksen (EY) N:o 1277/2005 kumoamisesta annettua komission delegoitua asetusta (EU) 2015/1011 (*komission delegoitu asetusta*);

b) huumausaineiden lähtöaineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 273/2004 ja unionin ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 111/2005 koskevista säännöistä annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 2015/1013 (*komission täytäntöönpanoasetus*).

5) *huumausaineella*:

a) vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen listoihin I–IV kuuluvia aineita ja valmisteita;

b) psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen listoihin I–IV kuuluvia aineita ja valmisteita;

c) aineita, joiden sisällyttämisestä huumausaineen määritelmään on päätetty neuvoston puitepäätöksen 2004/757/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston puitepäätöksen 2004/757/YOS muuttamisesta uusien psykoaktiivisten aineiden sisällyttämiseksi huumausaineen määritelmään ja neuvoston päätöksen 2005/387/YOS kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2017/2103, mukaisesti;

d) kat-kasvia (*Catha edulis*), meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja ja Psilosybe-sieniä; sekä

e) sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka ovat terveydelle vaarallisia ja joista on toimitettu tieto uusia psykoaktiivisia aineita koskevassa tiedonvaihdossa ja varhaisen varoituksen järjestelmässä Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seuranta-keskuksesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1920/2006, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen (EY) N:o 1920/2006 muuttamisesta uusia psykoaktiivisia aineita koskevan tiedonvaihdon, varhaisen varoituksen järjestelmän ja riskinarviointimenettelyn osalta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/2101, mukaisesti tai jotka ovat tällaisen aineen paikkaisomeereja taikka jotka ovat farmakologisilta ominaisuuksiltaan huumausaineeksi rinnastettavissa olevia lääkeaineita;

6) *huumausaineen lähtöaineella* sisäkaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa tarkoitettuja luokiteltuja aineita;

7) *huumausaineen valmistuksella* tuotantoa lukuun ottamatta kaikkia menetelmiä, joilla huumausaineita voidaan aikaansaada, sekä puhdistamista ja huumausaineen muuntamista toiseksi huumausaineeksi; sekä

8) *huumausaineen tuotannolla* oopiumin, kokanlehtien, kannabiksen tai kannabishartsin erottamista kasveista, joista niitä saadaan.

Tarkemmat säännökset siitä, mitä aineita, valmisteita ja kasveja pidetään 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuina huumausaineina, annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tässä laissa tarkoitetaan kuluttajamarkkinoilta kielletyllä psykoaktiivisella aineella sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka voivat olla terveydelle vaarallisia ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten 1 momentin 5 kohdan e alakohdassa tarkoitettulla tavalla tai jotka ovat tällaisen aineen paikkaisomeereja ja jotka eivät ole lääkeaineita eivätkä huumausaineita. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä siitä, mitä aineita on pidettävä kuluttajamarkkinoilta kiellettyinä psykoaktiivisina aineina.

HE 108/2018 vp

33 §

Sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksista johtuvat toimijoiden velvollisuudet

Sisäkaupan lähtöaineasetuksen mukaisessa markkinoille saattamisessa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen mukaisessa tuonnissa ja viennissä sekä niihin liittyvässä välitystoiminnassa on toimijoiden velvollisuuksista voimassa, mitä kyseisissä asetuksissa sekä lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksissa säädetään.

34 §

Lupa- ja valvontaviranomaiset

Tämän lain mukaisena lupa-, ilmoitus- ja valvontaviranomaisena sekä sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksissa ja lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksissa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena toimii Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, jollei toisin säädetä.

42 §

Poliisi sekä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset toimivaltaisina viranomaisina

Toimivaltaisina viranomaisia ovat Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen lisäksi myös poliisi huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden rikostorjuntaan liittyvissä asioissa sekä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden rikostorjuntaan, maahantuontiin, maasta vientiin ja kauttakulkuun liittyvissä asioissa sekä mainitut viranomaiset asioissa, joista säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklassa, 9 artiklan 1 kohdassa sekä 14 ja 26 artiklassa.

52 §

Täydentävät säännökset

Edellä 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa tarkoitettuina aineina pidetään myös niitä aineita, joiden valvontaan ottamisesta on päätetty uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta annetun neuvoston päätöksen 2005/387/YOS ja sillä kumotun uusista synteettisistä huumausaineista hyväksytyyn yhteisen toiminnan 97/396/YOS nojalla. Näistä aineista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneu-

HE 108/2018 vp

voston asetuksella vastaavasti kuin 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa tarkoitetuista aineista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 30 päivänä elokuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko

1.

Laki

huumausainelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huumausainelain (373/2008) 2, 3 ja 33 §, 34 §:n 2 momentti, 42 ja 52 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 3 §, 34 §:n 2 momentti ja 42 § laissa 1127/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden valvontaan. Lakia sovelletaan myös huumausaineiden lähtöaineiden valvontaan sen lisäksi, mitä lähtöaineiden valvonnasta säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksessa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksessa sekä lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksessa

Tätä lakia sovelletaan huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden valvontaan. Lakia sovelletaan myös huumausaineiden lähtöaineiden valvontaan sen lisäksi, mitä lähtöaineiden valvonnasta säädetään *3 §:n 2 kohdassa mainitussa* sisäkaupan lähtöaineasetuksessa, *3 kohdassa mainitussa* ulkokaupan lähtöaineasetuksessa ja *4 kohdassa mainituissa* lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksissa.

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *huumausaineyleissopimuksilla*:

a) New Yorkissa 30 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyä vuoden 1961 huumausaineyleissopimusta (SopS 43/1965) muutettuna Genevessä 25 päivänä maaliskuuta 1972 tehdyllä vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen muuttamista koskevalla pöytäkirjalla (SopS 42/1975) (*vuoden 1961 huumausaineyleissopimus*);

b) Wienissä 21 päivänä helmikuuta 1971

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *huumausaineyleissopimuksilla*:

a) New Yorkissa 30 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyä vuoden 1961 huumausaineyleissopimusta (SopS 43/1965) muutettuna Genevessä 25 päivänä maaliskuuta 1972 tehdyllä vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen muuttamista koskevalla pöytäkirjalla (SopS 42/1975) (*vuoden 1961 huumausaineyleissopimus*);

b) Wienissä 21 päivänä helmikuuta 1971

tehtyä psykotrooppisia aineita koskevaa yleissopimusta (SopS 60/1976) (*psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1971 yleissopimus*); sekä

c) Wienissä 20 päivänä joulukuuta 1988 huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehtyä Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta (SopS 44/1994) (*huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1988 yleissopimus*);

2) *sisäkaupan lähtöaineasetuksella* huumausaineiden lähtöaineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 273/2004;

3) *ulkokaupan lähtöaineasetuksella* unionin ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 111/2005;

4) *lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksella* huumausaineiden lähtöaineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 273/2004 ja yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annettua neuvoston asetuksen (EY) N:o 111/2005 täytäntöönpanosäännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 1277/2005;

5) *huumausaineella*:

a) vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen listoihin I–IV kuuluvia aineita ja valmisteita;

b) psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen listoihin I–IV kuuluvia aineita ja valmisteita;

c) aineita, joiden valvontaan ottamisesta päätetään uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta tehdyn neuvoston päätöksen

tehtyä psykotrooppisia aineita koskevaa yleissopimusta (SopS 60/1976) (*psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1971 yleissopimus*); sekä

c) Wienissä 20 päivänä joulukuuta 1988 huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehtyä Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta (SopS 44/1994) (*huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1988 yleissopimus*);

2) *sisäkaupan lähtöaineasetuksella* huumausaineiden lähtöaineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 273/2004;

3) *ulkokaupan lähtöaineasetuksella* unionin ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 111/2005;

4) *lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksilla*

a) *huumausaineiden lähtöaineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 273/2004 ja unionin ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annettua neuvoston asetuksen (EY) N:o 111/2005 täydentämisestä sekä komission asetuksen (EY) N:o 1277/2005 kumoamisesta annettua komission delegoitua asetusta (EU) 2015/1011 (komission delegoitu asetusta)*;

b) *huumausaineiden lähtöaineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 273/2004 ja unionin ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 111/2005 koskevista säännöistä annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 2015/1013 (komission täytäntöönpanoasetusta)*).

5) *huumausaineella*:

a) vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen listoihin I–IV kuuluvia aineita ja valmisteita;

b) psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen listoihin I–IV kuuluvia aineita ja valmisteita;

c) aineita, joiden *sisällyttämisestä huumausaineen määritelmään on päätetty neuvoston puitepäätöksen 2004/757/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston puitepäätö-*

2005/387/YOS mukaisesti;

d) kat-kasvia (*Catha edulis*), meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja ja Psilosybe-sieniä; sekä

e) sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka ovat terveydelle vaarallisia ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten c alakohdassa mainitun neuvoston päätöksen mukaisesti tai jotka ovat tällaisen aineen paikkaisomeereja taikka jotka ovat farmakologisilta ominaisuuksiltaan huumausaineeksi rinnastettavissa olevia lääkeaineita;

6) huumausaineen lähtöaineella sisäkaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa tarkoitettuja luokiteltuja aineita;

7) huumausaineen valmistuksella tuotantoa lukuun ottamatta kaikkia menetelmiä, joilla huumausaineita voidaan aikaansaada, sekä puhdistamista ja huumausaineen muuntamista toiseksi huumausaineeksi; sekä

8) huumausaineen tuotannolla oopiumin, kokanlehtien, kannabiksen tai kannabishartsin erottamista kasveista, joista niitä saadaan.

Tarkemmat säännökset siitä, mitä aineita, valmisteita ja kasveja pidetään 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuina huumausaineina, annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tässä laissa tarkoitetaan kuluttajamarkkinoilta kielletyllä psykoaktiivisella aineella sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka voivat olla terveydelle vaarallisia ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa mainitun neuvoston päätöksen mukaisesti tai jotka ovat tällaisen aineen

töksen 2004/757/YOS muuttamisesta uusien psykoaktiivisten aineiden sisällyttämiseksi huumausaineen määritelmään ja neuvoston päätöksen 2005/387/YOS kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2017/2103, mukaisesti;

d) kat-kasvia (*Catha edulis*), meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja ja Psilosybe-sieniä; sekä

e) sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka ovat terveydelle vaarallisia ja joista on toimitettu tieto uusien psykoaktiivisia aineita koskevassa tiedonvaihdossa ja varhaisen varoituksen järjestelmässä Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1920/2006, sellaisena kuin se on muutettu asetuksen (EY) N:o 1920/2006 muuttamisesta uusien psykoaktiivisia aineita koskevan tiedonvaihdon, varhaisen varoituksen järjestelmän ja riskinarviointimenettelyn osalta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/2101, mukaisesti tai jotka ovat tällaisen aineen paikkaisomeereja taikka jotka ovat farmakologisilta ominaisuuksiltaan huumausaineeksi rinnastettavissa olevia lääkeaineita;

6) huumausaineen lähtöaineella sisäkaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa tarkoitettuja luokiteltuja aineita;

7) huumausaineen valmistuksella tuotantoa lukuun ottamatta kaikkia menetelmiä, joilla huumausaineita voidaan aikaansaada, sekä puhdistamista ja huumausaineen muuntamista toiseksi huumausaineeksi; sekä

8) huumausaineen tuotannolla oopiumin, kokanlehtien, kannabiksen tai kannabishartsin erottamista kasveista, joista niitä saadaan.

Tarkemmat säännökset siitä, mitä aineita, valmisteita ja kasveja pidetään 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuina huumausaineina, annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tässä laissa tarkoitetaan kuluttajamarkkinoilta kielletyllä psykoaktiivisella aineella sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka voivat olla terveydelle vaarallisia ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten 1 momentin 5 kohdan e alakohdassa tarkoitettulla tavalla tai jotka

paikkaisomeereja ja jotka eivät ole lääkeaineita eivätkä huumausaineita. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä siitä, mitä aineita on pidettävä kuluttajamarkkinoilta kiellettyinä psykoaktiivisina aineina.

ovat tällaisen aineen paikkaisomeereja ja jotka eivät ole lääkeaineita eivätkä huumausaineita. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä siitä, mitä aineita on pidettävä kuluttajamarkkinoilta kiellettyinä psykoaktiivisina aineina.

33 §

Sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksista johtuvat toimijoiden velvollisuudet

Sisäkaupan lähtöaineasetuksen mukaisessa markkinoille saattamisessa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen mukaisessa tuonnissa ja viennissä sekä niihin liittyvässä välitystoiminnassa on toimijoiden velvollisuuksista voimassa, mitä kyseisissä asetuksissa sekä lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksissa säädetään.

33 §

Sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksista johtuvat toimijoiden velvollisuudet

Sisäkaupan lähtöaineasetuksen mukaisessa markkinoille saattamisessa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen mukaisessa tuonnissa ja viennissä sekä niihin liittyvässä välitystoiminnassa on toimijoiden velvollisuuksista voimassa, mitä kyseisissä asetuksissa sekä lähtöaineasetusten *täytäntöönpanoasetuksissa* säädetään.

34 §

Lupa- ja valvontaviranomaiset

Tämän lain mukaisena lupa-, ilmoitus- ja valvontaviranomaisena sekä sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksissa ja lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksissa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena toimii Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, jollei toisin säädetä.

34 §

Lupa- ja valvontaviranomaiset

Tämän lain mukaisena lupa-, ilmoitus- ja valvontaviranomaisena sekä sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksissa ja lähtöaineasetusten *täytäntöönpanoasetuksissa* tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena toimii Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, jollei toisin säädetä.

42 §

Poliisi sekä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset toimivaltaisina viranomaisina

Toimivaltaisina viranomaisia ovat Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen lisäksi myös poliisi huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden rikostorjuntaan liittyvissä asioissa sekä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen

42 §

Poliisi sekä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset toimivaltaisina viranomaisina

Toimivaltaisina viranomaisia ovat Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen lisäksi myös poliisi huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden rikostorjuntaan liittyvissä asioissa sekä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen

psykoaktiivisten aineiden rikostorjuntaan, maahantuontiin, maasta vientiin ja kauttakulkuun liittyvissä asioissa sekä mainitut viranomaiset asioissa, joista säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklassa, 9 artiklan 1 kohdassa sekä 14 ja 26 artiklassa sekä lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksen 12 artiklan 2 kohdassa, 13 ja 16 artiklassa ja 23 artiklan 2 kohdassa.

psykoaktiivisten aineiden rikostorjuntaan, maahantuontiin, maasta vientiin ja kauttakulkuun liittyvissä asioissa sekä mainitut viranomaiset asioissa, joista säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklassa, 9 artiklan 1 kohdassa sekä 14 ja 26 artiklassa.

52 §

Täydentävät säännökset

Uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta annetun neuvoston päätöksen 2005/387/YOS mukaisesti valvontaan otettaviin aineisiin rinnastetaan mainitulla neuvoston päätöksellä kumotun uusista synteettisistä huumausaineista hyväksytyyn yhteisen toiminnan 97/396/YOS nojalla tehtyjen neuvoston päätösten mukaisesti valvontaan otettaviksi päätetyt aineet. Näistä aineista voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella vastaavasti kuin 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa tarkoitetuista aineista.

52 §

Täydentävät säännökset

Edellä 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa tarkoitettuina aineina pidetään myös niitä aineita, joiden valvontaan ottamisesta on päätetty uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta annetun neuvoston päätöksen 2005/387/YOS ja sillä kumotun uusista synteettisistä huumausaineista hyväksytyyn yhteisen toiminnan 97/396/YOS nojalla. Näistä aineista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella vastaavasti kuin 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdassa tarkoitetuista aineista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2018.
